

za vhodné, že se mu zkrátka bere volnost pohybu. Námitka tato mohla by býti míněna do opravdy jen těmi, kdož vidí volnost advokátovu v zásadě onoho glossátora, jenž hlásal, že »advocatus licite potest decipere adversarium« aneb patří k oněm duchům v advokacii, o nichž se zmiňuje Hellwig ve svém známém článku (Woche, č. 20, 1908), kteří prý se dodnes řídí zásadou onoho starého advokáta, jenž říkal venkovanům, na něho sa obracejícím: »Mir muss er die Wahrheit sagen, das Lügen besorge ich.«

Ale ti, již pojmají úkol advokátův s vyššího hlediska, nebudou se cítiti obmezení; neboť buď znajíce pravdu shledají, že věc jejich strany není spravedlivá — a pak učiní to, co bylo nahoře už řečeno. Anebo jsou o dobré věci své strany přesvědčeni — a pak nemusí se pravdy báti. V obojím případě mají vědomí, že zachovávají svůj štít čistý a že počínání jejich jen zvýší úctu k jejich stavu ve veřejnosti; zajisté mnohem více než různé pověsti o »chytrosti« neb »mazanosti« neb advokátském »triku«. S druhé strany nelze i při zásadách zde hájených ovšem vylučovati, aby advokát, jenž je o právu své strany přesvědčen, mohl ve sporu něco tvrditi, co jest k uhájení práva jeho strany nutné, ale o pravdivosti čehož ani advokát ani jeho strana nemají plně vědomosti, nýbrž se jí toliko domýšlejí.

Dr V. Fajnor :

O smluvách a o právnych jednaniach vôbec.

O vzniku osobných práv k veciam.

§

Osobné práva k veciam, ktoré ukladajú osobe jednej, aby plnila osobe druhej¹⁾, vznikajú buď priamo zo zákona²⁾ alebo z právneho jednanja³⁾, alebo z utrpenej škody⁴⁾.

Verejné prisľúbenie.⁵⁾

§

Prípoved' odmeny za nejaký výkon, ktorá nesvedčí⁶⁾ určitým osobám (verejné prisľúbenie), sa stáva záväznou, keď sa verejne⁷⁾ vyhlási. Verejné prisľúbenie, ktorým sa rozpisuje cena, je platné len vtedy⁸⁾, je-li vo vyhláske určená doba, do ktorej lzá⁹⁾ sa uchádzať o cenu.

§

Až do prevedenia výkonu lzá verejné prisľúbenie odvolať formou, jačkou bolo učinené alebo formou stejne¹⁰⁾ pôsobivou alebo vzláštym oznámením, pokiaľ sa odvolateľ odvolacieho práva nezriekol vo vyhláske výslovne alebo určením lehoty¹¹⁾. Odvolanie však nepôsobí proti tomu, kto výkon previedol, hla-

diac k verejnému prisľúbeniu, preukáže-li, že v tejto dobe nemal o odvolaní vedomosť bez vlastnej viny¹²).

§

Previedlo-li výkon niekoľko osôb¹³), náleží odmena, — jestli z verejného prisľúbenia nevysvitá inakšia vôľa, — tej, ktorá výkon previedla najdriev, a previedlo-li výkon niekoľko osôb súčasne, náleží všetkým rovným dielom¹⁴).

Uzavrenie smlúv¹⁵).

§

Kto prejaví, že chce na iného previesť právo, t. j. že mu niečo dovolí alebo dá, — preň niečo učini alebo niečoho opomíne, činí nabídku¹⁶); a jestliže onen iný nabídku platne prijme, shodnou vôľou strán je skutkom smluva.

§

Nabídku treba prijať do lehoty určenej nabídačom¹⁷). Nie-li lehota určená, treba je nabídku učinenu medzi prítomnými alebo telefonom medzi smluvcami prijať ihneď¹⁸), t. j. bez zbytočného odkladu; inakšiu nabídku medzi neprítomnými treba prijať najdelejš do doby¹⁹), do ktorej nabídač predpokladajúc že jeho nabídku došla včas, môže očakávať odpoveď, vypravenú včas a riadne; ináč nabídku uhasne.²⁰) Drieť nežli prejde prijímacia lehota, nemožno nabídku odvolať. Pokiaľ inakšia vôľa nabídačova nevysvitá z okolností, neuhasína nabídku, keď niektorá zo strán v prijímacej lehote zomrie²¹) alebo pozbude spôsobilosť k právnym činom.

§

Nabídku je prijatá včas, jestliže odpoveď došla nabídačovi v lehote prijímacej²²). Dojde-li odpoveď pozdejšie²³), je smluva skutkom, jestliže nabídač musel poznať, že prijatie nabídky bolo vypravené včas a druhej strane neohlásil bez odkladu, že odpoveď došla pozde a že tedy smluva nenie skutkom.

§

Vôľu ľzä prejavíť nielen výslovne a obecne prijatými znameniami²⁴), ale i takými úkonmi, ktoré, — uvažujú-li sa všetky okolnosti, nedopúšťajú rozumného dôvodu pochybovať²⁵), že vôľa jesto.

§

Jestliže podľa povahy jednaní alebo obchodných zvyklostí nemožno očakávať výslovného prijatia nabídky, je smluva skutkom, keď ten komu nabídku svedčí, sa podľa nej zachoval²⁷) v lehote k tomu určenej alebo okolnostiam primeranej.

Náležitosti platnej smluvy.

1. Spôsobilosť smluvcov. 28)

§

Deti, mladšie siedmi liet a osoby, ktoré nemajú rozumu, nemôžu sľub ani učiniť, ani prijímať²⁹). Osoby, ktoré závisia na

otcovi, poručníkovi alebo podporcovi,³⁰ môžu síce prijať sľub učinенý len k jejích prospěchu³¹), jestliže však berú na seba bremä s tým spojené alebo samy niečo sľubujú, závisí platnosť smluvy podľa ustanovenia (3. a 4. hlavy I. dielu) z pravidla na povolení zástupcu alebo súdu.³²) Dokiaľ nedôjde toto privolenie, nemôže druhá strana odstúpiť, môže však žiadať za vyjadrenie v primeranej dobe.³³)

§

Kto istne predostiera, že je spôsobilý uzavierať smluvy a tým oklame druhého, ktorý sa o tom nemohol snadno presvedčiť, je povinen dostiuchinením.³⁴)

§

Čoho je treba k platnosti smlúv s právnickými³⁵) osobami,³⁶) spoločnosťami a tomu pod., povedané je buď v tomto zákonníku na príslušných miestach, alebo v zákonoch iných.

§

2. Pravé privolenie.

Privolenie ku smluve musí byť prejavенé svobodne, vážne³⁷), určité a srozumiteľne. Je-li prejav nesrozumiteľný, zcela neurčitý alebo stalo-li sa prijatie za iných podmienok než nabídka, nieto smluvy. Kto aby sa obohatil na úkor druhého, uživa nejasných výrazov alebo predsävezme³⁸) jednanie na oko, je povinen dostiuchinením.³⁹)

§

Kto bol druhou stranou privedený ku smluve istou⁴⁰) alebo nespravедlivou a dôvodnou bázňou (§ 55),⁴¹) nemie povinen stáť vo smluve.

§

Jestliže jedna strana bola uvedená v omyl stranou druhou a omyl sa týka veci hlavnej alebo jej podstatných vlastností,⁴¹) k nimž sa úmysel vôbec niesol, nevzide pre onú záväzok. To isté platí, jestli že druhá strana o omyle vedela alebo omyl musela zrejme soznať z okolností alebo vysvetlil-li sa omyl ešte včas. Prejavu, pri ktorom sa sbehol omyl, sa rovná prejav nesprávne vyrídený osobou alebo ústavom, ichž bolo užito k vyrídeniu.⁴³)

§

Netýka-li sa omyl ani veci hlavnej ani jej podstatnej vlastnosti, ale len okolnosti vedľajšej, bude smluva platná, pokiaľ obe strany sa dohodly o veci hlavnej a nepohlásily onu vedľajšiu okolnosť za rozhodnú.⁴⁴)

§

Tie isté zásady platia o omyle v osobe, s ktorou bola smluva uzavretá: pokiaľ bez takého omylu by sa smluva nebola stala skutkom vôbec alebo tak ako sa stala.

§

Vždycky musí onen, kto dosiahol smluvy istou alebo nespravodlivou bázňou, dať druhej strane dostiuchinenie.⁴⁵)

§

Jestliže niektorého zo smluvcov priviedla k smluve istou alebo nespravедlivou a dôvodnou bázňou osoba tretia,⁴⁶⁾ je smluva platná. Len vtedy, keď druhý smluvca na konaní tretej osoby mal podiel, o ňom vedel alebo patrne vedieť musel, platia (§§ 870—874).

§

(§§ 869—875) treba používať primerane na inakšie prejavy vôle, svedčiace iným osobám.

§

Kto sa domáha zrušenia smluvy pre nedostatok prívolenia, musí vrátiť všetko, čo z takej smluvy obdržal k svojmu prospechu.

-
- 1) Návrh § 707 (710).
 2) Náv. §§ 1498—1515 (1500—1518).
 3) Náv. §§ 710, 1457 (712, 1460).
 4) Náv. §§ 1458—1497 (1461—1499).
 5) Raffay: Magyar magánjog, III. vyd., II. sväz., str. 234 a nasled.
 6) t. j. neznie.
 7) Náv. § 1353 (1356).
 8) Náv. § 1360 (1363).
 9) t. j. je možno.
 10) t. j. rovnako.
 11) Náv. § 1354 (1357).
 12) Náv. 2. odst. § 1354 (2. odst. § 1357).
 13) Náv. § 1356 (1359).
 14) Náv. § 1357 (1360).
 15) §§ 311—320 zák. čl. uh. XXXVII. z r. 1875 (obch. zák. uh.) najmä §§ 314, 319.
 16) Náv. §§ 726, 727 (729, 730).
 17) Náv. §§ 730, 728—737 (733, 731—739).
 18) Náv. § 730, odst. 2 (2. odst. § 733).
 19) Náv. § 728 (731).
 20) Uhasne = zanikne. Náv. § 729 (732).
 21) Náv. § 728, odst. 2. (731, odst. 2).
 22) Náv. § 730 (733).
 23) Náv. § 731 (734).
 24) Obch. zák. uh. §§ 320, 360, 370, 468.
 25) Náv. § 768 (770, 771).
 26) A. Ö. B. G., odst. §. 863. (Novella III., § 83). »Die im redlichen Verkehr geltenden Gewohnheiten und Bräuche». Srovnaj takmer doslovné znenie obch. zák. uh. § 267.
 27) Srov. Náv. § 733 (736).
 28) Náv. §§ 710—725 (714—728).
 29) § 7 zák. čl. uh. XX. z r. 1877 jako i zák. čl. VI. z r. 1885.
 30) t. j. opatrovníkovi (»gondnok«) ?
 31) Náv. §§ 710, 714 (714, 716).
 32) Náv. § 720 (723).
 33) Náv. odst. 2. § 720 (723 odst. 2).
 34) Náv. § 779 (781—782).
 35) (nefysickým).
 36) Náv. § 19 (15, 16).
 37) Náv. § 773 (775).

³⁸⁾ »Předsevzme jednání na oko« je otrocký překlad z němčiny »eine Scheinhandlung unternimmt«. (A. Ō. B. G. § 869 posl. veta). Táto dikcia je v slovenčine nemožná. »Předsävziat« môže znamenať po slovensky: odhodlať sa, že niečo učiním, ale nemôže znamenať sám čin (Unternimmt). Po slovensky, a myslíme i po česky, správne by bolo: »konaf« (jednať) na oko».

³⁹⁾ Náv. § 1458 (1461).

⁴⁰⁾ Náv. §§ 778, 1473 (780, 1476).

⁴¹⁾ A. Ō. B. G. § 55 »durch eine gegründete Furcht erzwungen».

⁴²⁾ Náv. § 774 (776).

⁴³⁾ Náv. § 775 (777).

⁴⁴⁾ Náv. 2. odst. § 774 (776).

⁴⁵⁾ Náv. § 779 (781).

⁴⁶⁾ Náv. § 778 (780).

J. Jurecký:

Výťah rozhodnutia Najvyššieho súdu Československej republiky vo veciach trestných.

Ustanovenia zákonov bývalého Uhorska nemôžu byť považované za také zvláštne ustanovenia, na základe ktorých ztrata volebného práva do obcí bezpodmienečne by nastala.

Po nadobudnutí účinnosti zákonov čís. 75-1919 a 163-1920 na Slovensku, samo v sebe vyslovenie vyzvihnutia vykonávania politických práv nemá viac za následok aj ztratu práva volebného do obcí.

(Zákony: čís. 75-1919, 568-1919, 163-1920, sb. zák. a nar. §§ 56. a 57. Trz. Uh.)

Zákon zo dňa 31. januára 1919 čís. 75, a zákon zo dňa 18. marca 1920 sb. zák. a nar. o poriadku volení v obciach, nabudnul účinnosti na Slovensku dňom 31. decembra 1920 (§ 76 zák. čís. 75/1919, § 2. zák. čís. 163/1920).

Bod 3. §-u 56. Trz. uhorského tak ustanovuje, že na vyzdvihnutie vykonávania politických práv odsúdený nevládne volebným právom pri vol'bách obecnych.

Dľa odst. 3. šu 1. zák. čís. 163/1920 výrok o nastatí ztraty práva volebného do obcí vyslovený byť má v rozsudku a v smysle posl. vety tohoto šu súd len v tom prípade nemá vysloviť túto ztratu, keď zvláštny zákon nariaďuje tak, že ztrata volebného práva nastáva bezpodmienečne.

Bezpochybné je, že pred nadobudnutím účinnosti spomenutých dvoch zákonov čís. 75/1919 a 163/1920 na Slovensku (31/XII 1920) vyslovenie v rozsudku vyzdvihnutia vykonávania politických práv na istú dobu, (ktorá v smysle odst. 2. šu 57 Trz. v rozsudku vždy určená byť má) v sebe pojíma aj ztratu volebného práva do obcí. Doba ztraty tohoto práva pred 31/XII 1920 pri zločinoch môže byť aj 3 roky presahujúca (odst. 2., § 57 Trz.) počínajúc dňom 31/XII 1920 však nemôže presahovať